

KOSTNICKÉ JISKRY

Evangelický

týdeník

19/2018

20. června 2018

ročník 103

cena: 13 Kč

Příští číslo vyjde

11. července 2018

Z obsahu

* Ne a ano

* Pohádka o rozsévání
a radosti

Poselství ke 4. neděli po sv. Trojici

BUĎ JMÉNO BOŽÍ POŽEHNÁNO
DA 2,20

"Požehnáno buď jméno Boží od věků až na věky. Jeho moudrost i bohatýrská síla..." (Da 2,20). Těmito slovy prorok Daniel velebí Boha poté, co mu Hospodin zjevil sen babylónského krále Nebúkadnesara. A nejen to, Bůh mu dal poznat také výklad onoho tajemného snu. A i když výklad předznamenával pád Babylónu a nebyl vůči vývoji

v této zemi vůbec příznivý, král Nebúkadnesar Danielův dar vykládat sny vysoce ocenil. Prorok Daniel tak zachránil životy svým třem přátelům: Chananjášovi, Míšaelovi a Azarjášovi.

Jaké je ale ono Boží jméno, které Daniel velebí? Známe ho? Zásadní je v tomto směru text knihy Exodus 3,14: "Bůh řekl Mojžíšovi: Jsem který jsem." Hebrejsky Ehje ašer ehje, z něhož vznikla zkratka JHVH. Židé toto Boží jméno nahlas nevyslovovali - až na pár výjimečných případů. V textech ho v průběhu čtení nahrazovali slovem Adonaj, tedy Pán. U nás se již od příchodu věrozvěstů Konstantina a Metoděje zkratka JHVH překládá pojmem Hospodin. Daniel tedy může velebit přímo Boží jméno, svaté jméno, které vyjadřujeme tetragramatonem JHVH. Ale mnohem spíše se jedná o otevřenou oslavu Boha jako Stvořitele a Pána, Vládce nad životem i smrtí. Nasvědčuje tomu pokračování Danielových slov ve verši 23: "Tobě, Bože otců mých, chci vzdávat čest a chválu..." Daniel jako svědek Božích zaslíbení a prorok chce vyzpívat chvalozpěv na Boží velikost, krásu,

nekonečnost, moudrost a prozířetelnost.

Celý příběh má ale ještě další rozměr. Možná jste to už sami zažili. Modlíte se, chválíte Boha, oslavujete jeho velikost a vnitřně vás to pozvedne kamsi vysoko, do "světla a přítomnosti Božího majestátu". Najednou prožíváte jakési vytržení a stav duchovního naplnění až po okraj.

Bůh a jeho jméno jsou svaté. Když k Nejvyššímu voláme a žádáme, aby bylo jeho jméno požehnáno, ve skutečnosti prosíme, aby bylo požehnáno také v nás. My jsme nádoby, které se potřebují posvětit, Bůh to nepotřebuje. A tak skrze oslavu Boha a jeho jména sami vstupujeme do Boží blízkosti.

Juraj Jordán Dovala
brněnský biskup
Církve československé husitské

Juraj Jordán Dovala (1974) – brněnský biskup Církve čs. husitské, spisovatel a písničkář. Působí v Hodoníně, kde má farnost, a v Brně. Vyšlo mu několik knih, např. Pozvání do ticha, Pankáč v kostele, Chrám uprostřed tržiště. Je ženatý a má čtyři děti.

Na Krakovci se pravidelně konají 5. července bohoslužby

Mistr Jan Hus Pražanům

Na hradě Krakovci v srpnu až září 1414

Postupně listy mistra Jana Husa Pražanům dostávají podobu spíše kázání a duchovního povzbuzení, které je překvapivě stejně živé a potřebné i dnes. V polovině července roku 1414 Hus přichází na hrad Krakovec, kde mu nabídl pohostinství přední důvěrník krále Václava, pan Jindřich Lefl z Lažan. Odtamtud posílá svým věrným v Praze další list. Je to poslední Husův list Pražanům z vyhnanství před odchodem do Kostnice.

Milost a pokoj od Pána našeho Ježíše Krista buď s vámi. Amen.

Tyto věci praví Pán Bůh v kapitole 6. svatého Jeremiáše ve v. 16.:

Zastavte se na cestách a vyhlížejte, ptejte se na stezky věčnosti. Kde je ta dobrá cesta? Vydejte se po ní a vaše duše naleznou klid.

Zastavte se na cestách Božích, jenž jsou pokora velká Pána Ježíše Krista, milosrdenství, trpělivost, život pracovitý, nesnadný a bolestný a to až do jeho hrozného smrti, neboť on sám milý Spasitel dí: učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorného srdce. A na jiném místě dí: Dal jsem vám příklad, abyste i vy jednali, jako jsem jednal já. A Pán Ježíš byl poslušen svého Otce milého až do smrti. I my hříšní máme činiti totéž.

Zastavte se na cestách, ptejte se usilovně na tu, která vede od věčné smrti k životu věčnému a ode vši bídy k věčné radosti. A ta cesta je Evangelium Pána všemohoucího a epístoly apoštolské, Starý zákon a také životy svatých, jenž jsou zaznamenány v zákoně Božím, kteří svítí svými životy jako slunce a měsíc a jiné hvězdy. Proto nejmilejší bratři a sestry v Pánu Bohu milé, prosím vás, pro učení syna Božího, abyste rádi chodili na kázání, chodíce pilně poslouchali, poslouchajícíce porozuměli, porozumějící zachovali, zachovávající poznali svého nejmilejšího Spasitele, neboť poznati Boha je svrchovaná spravedlnost, poznající, abyste jeho milovali celým svým srdcem a celou svou vůlí a svého bližního jako sebe samého a milující jeho, s ním se radovali bez konce. Amen. Neboť na těch dvou přikázáních spočívá celý Zákon, Starý i Nový.

Zastavte se na cestě a naslouchejte, abyste pokání hodné činili, neboť tudy se vám přiblíží království nebeské. Neb pokání pravé je zdraví duše, navrácení ctností, o tom dosvědčuje svatý Bernard: O pokání, zdraví duše, navrácení ctností, rozptýlení hříchů, brána nebes, cesta spravedlivých, nasycení blahoslavených! Přesťastný člověk, který pokání svaté miluje a až do konce života svého ostříhá! Zastavte se na cestě Boží, bratři moji milí, ustavičně rostouce v životě svatém a nepřestávejte dobře činiti, nebo časem svým budete žítí v nebesích bez přestání. Amen.

Připravil:
Jan Trnka

Když jsem Písmu srozuměl

Pokaždé, když se přiblíží státní svátky 5. a 6. července obdivuji opravdovost, víze a statečnost slovanských věrozvěstů Konstantina (Cyrila), Metoděje a mistra Jana Husa a uvědomuji si jakým přínosem tyto mužové byli pro náš národ a jaký neobvyčejný vliv může mít jednotlivý člověk.

Když Jan Hus přišel, sotva dvacetiletý, r. 1390 do Prahy, na jeho vysokém učení se setkává s významnými projevy rašícího vědomí české ná-

rodnosti. Určitě netušil, jak on sám bude vtažen do zápasu reformního hnutí usilujícího o obnovu církve návratem k apoštolskému poselství a k činnosti nadějí v Boží království, Kristem zaslíbené. Toto vtažení, tento životní zvrat vyjádřil sám Hus slovy: "když jsem Písmu srozuměl". Cesta za pravou Kristovou církví vede u něho přes "srozumění, porozumění Písmu", k zápasu o právo Božího zákona rozhodovat o životě pro jeho věrnost Ježíši Kristu.

V březnu 1402 vstoupil Hus poprvé na kazatelnu Betlémské kaple a zde vyzrál k svému dějinnému významu. Rok od roku jsou jeho myšlenky odvážnější a ukazují s rostoucím nasazením celé kazatelovy osobnosti, co je třeba odstranit, aby se poslušnost evangeliu mohla v životě plně uplatnit, až konečně požadoval všeobecnou reformaci církve v nejširších souvislostech. Na podzim r. 1412 musel opustit Prahu pro

Dokončení na str. 2

AKTUALITA: NÁVŠTĚVA NA DVAKAČOVICKÉ EVANGELICKÉ FAŘE

Dvakačovickou evangelickou faru navštívil Daniel Herman, někdejší ministr kultury. Mluvil o své cestě ke kněžství a o uvolnění z duchovních povinností, jelikož dospěl k rozhodnutí angažovat se a pracovat ve veřejném životě a v politice. Za komunistického režimu kvůli buržoaznímu původu předků zažil ponižování a vystřídal různé dělnické profese. To ho ale nezlomilo, naopak. Je bezpochyby slušný člověk a s vysokou morálkou, ale pevných zásad, z nichž neustupuje. Mít čisté svědomí je pro něj na prvním místě. Neustoupil ani před přímým vyhrožováním a zastrahováním ze strany prezidenta Miloše Zemana. Proto se i jako ministr kultury setkal s dalajlámou. Zastává také

pevný postoj k „sudetským“ Němcům. Vždycky hledal cesty smíru, dialogu a vyrovnání se s minulostí. V tom byli a jsou pro něj vzorem holocaust přeživší členové jeho rodiny. Jako poslanec i jako ministr několikrát rázně odmítl úplatek, přičemž riskoval pomstychtivou reakci. Prosadil řadu projektů: např. obnovu a revitalizaci zámeckého parku ve Slatiňanech, rekonstrukci Národního muzea v Praze, či přestavbu budovy Státní opery. Jeho celoživotním krédem je dodržování desatera. Pokud by tuto normu dodržoval každý, bylo by na zemi a mezi lidmi lépe. Pro každodenní život doporučuje: nenadávat a nekritizovat druhé, ale nejdříve začít dobrým příkladem správných postojů u sebe. Je hodně důležité o správných hodnotách mluvit, debatovat, a tím přesvědčovat své okolí. Beseda v Dvakačovicích s hojnou účastí a následnou diskusí toho byla dobrým příkladem. Daniel Herman se věnuje cestování po Izraeli. Zabývá se hodně hledáním rodinných židovských kořenů. Připomněl také nutnost trvat na poučení z hrůz holocaustu a apeloval na nutnost nedávat rovnítko mezi politickou a národnostní příslušností.

Napsala: RNDr. Jarmila Šavlíková, CSc.

BULHARSKO: NÁVRH ZÁKONA O NÁBOŽENSTVÍCH
„Katolická církev v Bulharsku je hluboce znepokojena návrhem zákona o náboženstvích, který by postavil katolickou komunitu do velmi obtížné situace,“ řekl agentuře SIR Christo Proykov, apoštolský exarcha a předseda konference bulharských biskupů. Novela předložená koncem května by státu umožňovala financovat ta náboženství, jejichž vyznavači tvoří více než 1 % obyvatelstva, ve výši přibližně 5 EUR na jednoho věřícího. Financování ze zahraničí má být pro všechna náboženství zakázáno, pokud nebylo předem schváleno Úřadem pro náboženské záležitosti. „To vylučuje náboženství, která jsou v Bulharsku přítomná po staletí,“ řekl Mons. Proykov, protože „finance od státu bude dostávat jenom pravoslavná církev a muslimové“. A „jelikož dary ze zahraničí jsou omezené, katolíky to velmi silně postihne,“ dodal. Podle posledního sčítání lidu 60 % procent věřících v Bulharsku jsou pravoslavní, 8 % muslimové, zatímco katolíci tvoří asi 0,66 % populace a protestanti 0,87 %. „Stát vždy usiloval o toleranci náboženských menšin tím, že podporoval vzájemný respekt a dialog, ale tato tolerance bude silně ohrožena, nebude-li návrh zákona změněn,“ prohlásil předseda bulharské biskupské konference.

Agensir.it

PAPEŽ SE PŘED ŠÉFY VELKÝCH FIREM PŘIMLOUVAL ZA ČISTŠÍ ENERGII. VE Vatikánu se sešli poprvé
Papež František v sobotu 9. června na konferenci ve Vatikánu apeloval na zástupce velkých energetických a ropných společností, aby věnovali víc úsilí přechodu na čistší zdroje energie. Informovala o tom agentura Reuters. Hlava Římskokatolické církve varovala, že globální změna klimatu představuje pro lidstvo výzvu "epochálních rozměrů" a že je třeba jí čelit snižováním spotřeby fosilních paliv. Přibližně padesátka těchto průmyslníků se vůbec poprvé sjela do Vatikánu, a to na sympozium pořádané Papežskou akademií věd a vatikánským Úřadem pro integrální lidský rozvoj na téma přechodu k novým energetickým zdrojům a péče o společný dům "Civilizace potřebuje energii, ale spotřeba energie nesmí civilizaci zničit," řekl papež šéfům firem jako je ExxonMobil, BP, Royal Dutch Shell, Equinor či Pemex. "Náš zájem zajistit energii všem nesmí vést k nezamýšleným důsledkům v podobě extrémních klimatických změn kvůli katastrofickému zvyšování globálních teplot, drsnějšího životního prostředí a vyšší míry chudoby," dodal. Papež v této souvislosti zdůraznil nezbytnost dlouhodobé globální strategie a spolupráce všech lidí dobré vůle. Za žádoucí označil Pařížskou dohodu o klimatu z roku 2015, která doporučuje snižování spotřeby fosilních paliv s cílem omezit růst globálního oteplování způsobeného škodlivými emisemi. Papež František o nutnosti ochrany životního prostředí hovoří velmi často, v roce 2015 dokonce věnoval tomuto tématu celou svou druhou encykliku. V ní vyzval země světa, aby snižovaly množství skleníkových plynů v ovzduší.

www.christnet.eu

NEJVĚTŠÍ AMERICKÝ SBOR MÁ ROČNÍ ROZPOČET 90 MILIONŮ DOLARŮ
Lakewood Church v Houstonu, kde je pastorem Joel Osteen, má roční rozpočet kolem 90 milionů dolarů. Jejich finanční výkaz za poslední fiskální rok ukazuje, jak s nimi nakládali. Během fiskálního roku megasbor vynaložil 31,7 milionu dolarů na své týdenní bohoslužby a programy. 6,7 milionu dolarů bylo vynaloženo na Night of Hope a 25,1 milionu dolarů na televizní vysílání. Night of Hope jsou jednodenní evangelizační akce na různých stadionech po USA a Kanadě, kde pastor Joel Osteen káže své poselství. Za administrativní výdaje sbor vynaložil 11,5 milionů dolarů a dalších 11,9 milionů dolarů na fundraising. Zbývajících 1,2 milionu dolarů bylo použito na misii. Lakewood je největší sbor v Americe, který navštěvuje asi 50 000 lidí týdně. Shromáždění probíhají v hale, kde kdysi hrál basketbalový klub Houston Rockets NBA. Televizní vysílání sborových bohoslužeb sleduje přibližně 10 milionů diváků týdně. Na Facebooku a Twitteru má tento americký pastor 28 milionů sledujících. Osteen napsal 10 knih, z nichž se jenom v USA prodalo více než 8,5 milionu tištěných kopií. Lakewood Church založil jeho otec John Osteen, který byl původně baptistickým kazatelem. Později sbor z denominace vystoupil a zůstal nezávislým. Joel Osteen nemá žádné teologické vzdělání a své první kázání měl v roce 1999, šest dní před smrtí svého otce Johna. V té době se na bohoslužbách scházelo kolem 5000 lidí.

www.krestandnes.cz

ŠPANĚLSKÝ PREMIÉR ODMÍTL PŘISAHAT NA BIBLI A POŽÁDAL O ODSTRANĚNÍ KŘÍŽE
Nový španělský premiér Pedro Sánchez nastoupil na post po složení přísahy. BBC informuje, že odmítl přísahat na Bibli a požádal, aby na ceremonii nebyly žádné kříže. Vůdce socialistů Sánchez je prvním ateistou v dějinách Španělska, který se stal premiérem. Během ceremonie složení přísahy v madridské královské rezidenci slíbil, že bude vykonávat své povinnosti podle svědomí a cti, zůstane loajální vůči královi a bude hájit ústavu jako základní zákon. Šestačtyřicetiletý Pedro Sánchez vystřídal Mariana Rajoye, který musel odstoupit kvůli korupčnímu skandálu. Získal podporu šesti dalších španělských stran.

podle ČTK

Když jsem Písmu srozuměl

Dokončení ze str. 1
církevní klatbu, protože nebylo moci, která by se odvážila vzít v Praze Husa pod ochranu. Hus si toho byl plně vědom. Odvolal se proto k instanci, kterou kanonické právo neznalo, pro něho však byla jistotou neotřesitelnou. Své odvolání z 18. října 1412 určil výslovně Ježíši Kristu a zveřejnil je přibitím na vrata mostecké věže, kudy vedla cesta ke dvoru arcibiskupovu. Závěr poměrně rozsáhlého odvolání zní: "Já, Jan Hus z Husince, mistr svobodných umění a hotový bakalář svatého bohosloví na vysokém učení pražské university, kněz a kazatel, potvrzený při kapli zvané Betlémská, svěčuji toto své odvolání Ježíši Kristu, soudci nejspravedlivějšímu, který spolehlivě zná, obhazuje a soudí, činí zřejmou a odměňuje spravedlivou při každého člověka".

Hus pak pobýval na hradech přátelských pánů v Čechách. Zde také vznikla nejzralejší díla jeho spisovatelské činnosti psaná jak česky (např. Sbírka kázání – Postila), tak latinsky, (nejvýznamnější dílo – O církvi). Těsně před odchodem do Kostnice kde, jak doufal, bude mít jedinečnou příležitost hájit Boží při otevřeně před zástupci všeho křesťanstva, si připravil pro obhajobu tři spisy: Řeč o míru, Řeč o víře a O postačitelnosti Kristova zákona. Připomněli jsme si, že důvodem vtažení do reformního zápasu bylo ono: Když jsem Písmu srozuměl a tím nalézal a rozpoznával pro sebe Boží vůli a svoji činnost viděl jako úsilí o poslušnost Božího zákona. Mistr Jan Hus žil v době kdy církev měla opravdu co napravovat. Například – papež Bonifác VIII vydal r. 1301 bulu Unam Sanctum, kde definuje poslušnost věřících vůči papeži jako "pro každého tvora na-

prosto nepostradatelnou ke spáse". Jan Hus z Písma srozuměl, že víra v Boha nepřipouští ve stejném smyslu věřit v člověka (odmítnutí apoštolů přijmout takové pocty Skutky 10 a 14) a je zřejmé, říká Hus v Řeči o víře, že je třeba lid učit, aby věřil toliko v Boha a ne v blaženou Pannu, ani ve svaté, tím méně v papeže nebo v jiné preláty, poněvadž nejsou Bůh, ba ani v církev, poněvadž není Bohem, ale jen domem Božím... a dále podrobnější výklad. Tušíme, že málokdo z koncilních delegátů takto a podobně srozuměli Písmu, aby mohli Husův pohled ocenit. Myslím, že srozumět, porozumět Písmu a nalézat Boží vůli pro sebe je pro nás velmi důležité i v dnešní době. Tak jako pro mistra Jana z toho vyplynul konkrétní statečný životní postoj, může být i pro nás podobně inspirující.

Jan Trnka

Sto let v republice a ve sjednocené církvi

Naplnit tento časový úsek se jen tak někomu nepodaří. Se svými sto třemi lety by to zvládl dlouholetý přispěvatel Kostnických jisker farář Josef Veselý. Ten se však narodil příliš brzy, takže se letošních jubileí nedomáhal. Sto let není běžná míra života jednotlivce. Je to míra pro generace. V našem rodu se jich do tohoto časového úseku vešlo pět. Dědeček se na Československou republiku připravoval ještě v Rakousku-Uhersku. Dokonce za něj v první světové válce bojoval. Byl na vojně sedm let a nejhorší to bylo podle babiččina vyprávění na Pijavě. Dělal lapiducha a asi přitom získal nějakou hodnost, protože si z vojny domů přinesl důstojnickou šavli. Do Českobratrské církve evangelické se dostal jako člen Reformovaného sboru v Libštátě. Jeho předkové se zde k této konfesi přihlásili hned po vydání Tolerančního patentu. Babička pocházela také z tolerančního rodu, ovšem luterského. Sborem patřila do Křížlic. Dědečkovi na ni dal po válce tip libštátský evangelický pošták, který s oblibou využíval svou znalost širokého okolí pro seznámení konfesně si blízkých párů. Další generaci reprezentují v průběhu oněch sta letech moji rodiče. Oba se už narodili v Československu, tatínek i v Českobratrské církvi evangelické. Ačkoli měl blízko k uměleckému projevu, maloval a skládal básně, reformovaná střízlivost libštátského sboru ho neodradila a po ukončení gymnázia se přihlásil na Husovu bohosloveckou fakultu. Říkal si prý: „V Pána Boha věřím, modlit se umím a ostatní se naučím.“ K přijetí ke studiu teologie bylo tehdy třeba doporučení sboru. V době, kdy o něj můj tatínek žádal, byl zrovna libštátský farář delší dobu nepřítomen, takže mu je dával zastupující již zmíněný farář Veselý z Jilemnice. Maminka se narodila rodičům bez vyznání. Do církve se dostala díky spolužačce ze základní školy, která ji zavedla do smíchovského sboru. Tam byla i pokřtěna. S tatínkem se seznámila, když pomáhala po druhé světové válce v pohraničí a on tam zrovna pobýval na bohoslovecké praxi. Po bohoslužbách se při podávání rukou domluvili, že se odpoledne setkají na plovárně. Klaplo to a oni pak spolu strávili téměř celý život na faře v Duchcově. Tam jsem k nim přibyl já. Rodiče mně byli inspirací pro odpovědný, současně však i svobodomyšlný život. Tím jak dávali všechny své síly církvi, probudili lásku k ní i ve mně. Tento jejich vklad spolu

Člověk, který má chaloupku, nemůže pracovat takovými prostředky, jako ten, kdo má palác; ale je otázka, nemůže-li být člověk v chaloupce šťastnější, vzdělanější než člověk v paláci. Ovšem běda mu, bude-li se opíčet po tom, kdo má palác.

Tomáš Garrigue Masaryk

s vnitřním nutkáním povzbudit hrstku duchovských evangelíků, které jsem vnímal jako svou širší rodinu, mne přivedly ke studiu teologie. Ředitel gymnázia mně tento úmysl několikrát rozmlouval. Když jsem přihlášku přesto podal mně nabídl, že stáhnu-li ji, garantuje mi přijetí na práva. Neučinil jsem tak, ale on se kvůli tomu nemstil. Dokonce mi dal ke studiu teologie doporučení. Později jsem se dozvěděl, že jsem je z našeho ročníku dostal ze střední školy jediný. Na první sbor jsem se stěhoval už spolu s manželkou. Vzhledem k probíhajícímu vyšetřování státní bezpečností jsem kandidoval do již tehdy „mrtvých“ Ledčic pod Řípem. Po několikaměsíčním čekání jsem státní souhlas skutečně získal. Po třech letech jsme odtud odešli do Brandýsa nad Labem, kde podle synodního seniora potřebovali po vyvlastnění veškerých budov zedníka. Potom jsme se posunuli do Lysé nad Labem, kde potřebovali faráře. I tady jsem se ovšem namíchal mnoho betonu a malty. Nezapomenutelnou, více než roční životní etapou, bylo působení v Náboženské redakci Českého rozhlasu. Do ní jsem na počátku roku 1990 nastoupil jako první nekatolický redaktor. Sbor po tu dobu obstarávala moje manželka, která tak alespoň trochu zúročila svá teologická studia. Jsem rád, že všech pět našich dětí vnitřně přijalo, co jsme se jim jako věřící rodiče snažili předat. Určitě tomu napomohlo, že jsme jim víru neprostředkovali ve fundamentalistické, ale ani ve vyprázdněné liberální podobě, v níž se scvrkává pouze na etiku. Fundamentalismu se totiž myslící člověk jednoho dne vzepře, etika sama o sobě se zase snadno stane vznešeným bičem v rukou farizeů. Nejstarší dcera se dokonce rozhodla pro studium teologie. Po několika letech strávených na sboru v Liberci nastoupila na katedru praktické teologie Evangelické teologické fakulty UK v Praze. Její dnes už zesnulý vedoucí profesor Pavel Filipi kdysi učil ještě mne. Dostal jsem od něj mimochodem nejhorší známku za celé studium - trojku z ekumenické teologie. Dcera se naštěstí na katedře věnuje jiným disciplínám, takže mne při rodinných návštěvách necítí potřebu doučovat. Své pracovní pedagogické nasazení zaměřuje na pátou generaci, která v našem rodu završuje oněch jubilejních sto let republiky a církve. Se svými třemi chlapci chodí dvakrát týdně do jarovského sboru. Vedle toho s nimi praktikuje i rozmanitou „domácí“ zbožnost. Ta je v utlém věku bezesporu důležitější než řeči z kazatelny. Ale snad i k těm jednou její děti dozrají. Pro budoucnost církve je důležité, aby kázání nebyla odtržena od žité reality, současně však, aby ukazovala nad ni. Vlastně je to důležité i pro budoucnost státu. Každý křesťan je přece současně občan. A co dobře tvárný lidskou duši, je požehnáním i pro lidské tělo. Moudří státníci si to uvědomují.

Emanuel Vejnar

Masarykovo ocenění české reformace při vzniku státu

Vznik novodobého státu před sto lety a jeho dvacetileté rozvíjení násilně přerušené totalitní mocí má zvláštní význam pro církve, které vzešly z reformační tradice. Jsou to církve, hlásící se a navazující na odkaz české reformace, ať již na Jana Husa, církev podobojí nebo Jednotu bratrskou.

Role prvního prezidenta Tomáše G. Masaryka, který se otevřeně přihlásil k Janu Husovi a k české reformační tradici, je nepřehlédnutelná. Příklon k české reformační tradici Masaryk osobně vyjádřil přestupem z Římskokatolické církve do reformované evangelické církve, jakkoli ani s ní jeho osobité názory nebyly shodné a vyvolávaly a stále vyvolávají plodnou diskusi. Mnohé Masarykovy myšlenky a jeho etické postoje měly vliv i při formování Církve československé husitské v roce 1920, která by z proudů reformního katolicismu mohla stěžejí vzniknout v podmínkách Rakousko-Uherska. Tato historická skutečnost se stala od počátku důvodem kladného vztahu této církve k prezidentu Tomáši G. Masarykovi a československému státu. Ani Církve československá husitská se však neobešla bez kritického vyrovnávání se s některými Masarykovými náboženskými pohledy, zejména v otázkách tajemství osoby Ježíše Krista a role církve. Masaryk se veřejně přihlásil k Janu Husovi, který měl v tehdejší společnosti určené naukou a stanovisky římského katolicismu stále příděch nežádoucího kacíře. Masaryk chápal Jana Husa jako osobnost niterně náboženskou, morálně opravdovou, ale viděl ho i jako politickou postavu. Masarykovy činy a projevy spojené s touto osobností českého reformátora měly svůj zřejmý symbolický charakter. Již jeho vystoupení a přednášky v červnu 1915 v Ženevě a v Curychu měly

tento ráz svou vazbou k místům evropské reformace. Ale i při jeho slavném příjezdu do Prahy po skončení 1. světové války a vzniku samostatného státu dne 21. prosince 1918 můžeme tuto symboliku spatřovat. Masaryk po svém příjezdu zamířil nejprve na Staroměstské náměstí v Praze a tam vzdal poctu osobnosti Mistra Jana Husa u jeho pomníku.

Masaryk byl myslitel a filosof, ale i praktický politik. Sílu národa a těch, kteří jej spoluutvářejí, viděl ve vzdělání, v morálních kvalitách, ve vytrvalé a trpělivé nenápadné práci. Ale také v úctě vůči Bohu, zbožnosti a praktické víře. Odmítal násilnou revoluci, ale mluvil o „revoluci hlav a srdcí“. Současně byl realistickým politikem, který věděl, že k budování a ochraně státu je nezbytná armáda. Četl a oceňoval díla Petra Chelického, ale nebyl pacifista. V tomto smyslu se díval realisticky i na husitské války tak, že jejich smysl byl v jejich obranném charakteru. Proto pluky po bitvě u Zborova získaly názvy nejen po Janu Husovi, ale i po husitských vojevůdcích Janu Žižkovi a Prokopu Velikém.

Masaryk současně dokázal ocenit i mírový evropský program husitského krále Jiřího z Poděbrad. Avšak k husitství přistupoval i kriticky a zejména v umírněném utrakvismu spatřoval cestu kompromisu. Ve svých dílech vyzdvíhoval Jednotu bratrskou, v níž spatřoval reformační ideál bratrství a humanity. Zajímal se o Jana Amose Komenského, kterého si cenil jako vychovatele k pravé lidskosti, ale současně nepřehlédl ani jeho politické působení. Komenského proroctví z Kšaftu umírající matky Jednoty bratrské bylo Masarykem i dalšími pochopeno politicky a opakovaně citováno. Masaryk podnikl na začátku první světové války v roce

1914 cestu do Holandska, kde J. A. Komenský jako exulant působil a byl pohřben. Touto poutí chtěl symbolicky vyjádřit, že se přihlašuje ke Komenského protihabsburskému zápasu. Po návratu do vlasti citoval Komenského prorocký výrok ve svém prvním projevu k vládě a poslancům v prosinci roku 1918.

T. G. Masaryk zdůrazňoval, že smysl české reformace je především náboženský, a odmítal nenáboženský liberalismus. Masarykovo přihlášení se k reformaci mělo však nejen náboženské, etické a kulturní motivy, ale i jasný politický zřetel. Právě v reformaci kriticky reagující na církevní hierarchii a politickou monarchii se začal uplatňovat prvek demokratického uspořádání církve a společnosti. Demokracie má svůj zdroj a původ v křesťanském pojetí bratrství a rovnosti před Bohem. Reformace se synodálně-presbyterní správou byla předpokladem pro rozvíjení novodobé demokracie v západní Evropě a ve Spojených státech. A právě husitství bývá považováno za první evropskou reformaci, na niž navázala reformace v dalších evropských zemích. Takto vzniklé náboženství individuálního svědomí se stalo podkladem novověkého myšlení, jež umožnilo politickou demokratickou formu. Masaryk viděl západní demokracii jako určující pro náš novodobý stát – pro jeho vznik a možné rozvíjení v prostoru nové poválečné Evropy. Proto Masaryk zdůrazňoval pro podobu novodobého samostatného státu ideály humanity a demokracie a současně se ve své duchovní-dějinné koncepci českých dějin přiklonil k reformační linii se zřetelem k domácí tradici české reformace.

Tomáš Butta
patriarcha
Církve českoslovensé husitské

Konference evropských církví zvolila nové vedení

V srbském Novém Sadu zasedalo valné shromáždění Konference evropských církví. Nejvyšší orgán této ekumenické organizace se schází jednou za 5 let a mezi jeho povinnosti patří i volba předsednictva a Řídícího výboru.

Během uzavřeného plenárního zasedání v pondělí 4. června 2018 zvolilo valné shromáždění Konference evropských církví (KEK) své nové vedení na příštích pět let. Vedoucím orgánem této ekumenické organizace je předseda, dva místopředsedové a 17 dalších členů Řídícího výboru, ke kterým plénium volí ještě 17 náhradníků. Při volbě jsou zohledňovány regionální a konfesní ohledy, aby bylo složení pokud možno vyrovnané. Stanovy požadují, že minimálně 25 % členů musí pocházet z pravoslavných nebo orientálních církví. Při sestavování kandidátky se zároveň berou ohledy i na zastoupení žen, zástupců mládeže a laiků.

Volba předsedy KEKu na letošním valném shromáždění poprvé probíhala přímo plénem již podle nových stanov. Jako kandidáti na předsedu byli svými církvemi navrženi dva uchazeči. Prvním z nich byl Christian Krieger, farář a předseda Sjednocené evangelické církve Alsaska a Lotrinska, předseda Protestantské federace Francie a bývalý člen Řídícího výboru KEKu. Druhým kandidátem na předsednictví pak byl dómský probošt Anders Gadegaard z Dánské národní církve. Oba kandidáti se představili a odpovídali na sadu otázek, připravených zástupci mládeže, které se týkaly záměrů a plánů v případě zvolení. V tajném hlasování následně zvítězil Christian Krieger a po skončení valného shromáždění se tak stane novým předsedou

KEKu. Pro své pětileté předsednictví si Christian Krieger stanovil dva cíle: „Prvním cílem je budovat užší společenství mezi církvemi v Evropě. Chci posílit jejich vzájemný dialog a dát jim více příležitostí k vzájemnému setkávání. Druhým cílem je pak svědecký cílový v Evropě a pro Evropu. S tím se pojí i větší angažovanost v sociálních otázkách, ve věcech ekonomické spravedlnosti, ve starostech o migranty a podobně,“ prohlásil ve svém kandidátském projevu. Kromě předsedy byli zvoleni i dva místopředsedové. Stali se jimi pravoslavný metropolita Cleopas Strongylis, zástupce ekumenického patriarchátu pro Švédsko a celou Skandinávii a anglikánka Gulnar Francis-Dehqani, biskupka Loughboroughu. Mezi 17 zvolenými členy Řídícího výboru se nachází také jeden český zástupce – prof. Mgr. Ing. Petr Kratochvíl, Ph.D. z Českobratrské církve evangelické, který byl společně nominován všemi šesti českými církvemi v KEKu. Mezi náhradníky byl pak zvolen ThDr. Petr Jan Vinš ze Starokatolické církve v ČR, současný generální sekretář Ekumenické rady církví v ČR.

(ERC)

Opět všichni bratři a sestry v církvi otců

Dík mistru Janu Husovi, také u nás vznikla evangelická církev. Založil utrakvismus, což je přijímání podobojí. Celé Čechy s velkým nadšením vítaly Husovo učení. Česká evangelická šlechta šla za Husem. Začaly se stavět evangelické kostely ve velkém. Všechny kostely i pozemky, které byly zapotřebí k výstavbě kostelů, financovala česká evangelická šlechta. Téměř všechny kostely v Praze byly evangelické. Jen výjimkou byla Svatovítská katedrála. Ta patřila králi. Byl to korunovační kostel. Tak, jak to bylo ve všech státech. Nepatřila žádné církvi, ale bohoslužby tam mohly vykonávat všechny církve. Tak to zůstalo až do rekatolizace. Za císaře Ferdinanda II., kterému se říkalo "krvavý", došlo k násilné a velké rekatolizaci. Bylo to v roce 1624. Všechny kostely byly sebrány a dány Římskokatolické církvi. Všichni evangeličtí faráři byli vypovězeni a vyvražďováni. V roce 1627 byli vyhnáni evangeličtí, kteří ani pod nátlakem, nepřijali římskokatolickou víru. Z Čech muselo emigrovat 200 000 evangeličtů do Německa, Polska, Anglie, Holandska i jinam.

13. října 1781 byl vydán císařem Josefem II. Toleranční patent, který zaručoval náboženskou svobodu nekatolickým církvím.

Chybělo duchovenstvo zvláště u evangeličtů, neboť bylo za rekatolizace vyvražďováno. Proto bylo povoláno duchovenstvo z Uher. Třicetiletá válka začala porážkou českých stavů na Bílé Hoře 8. listopadu 1620. Ferdinand II. nechal uvěznit velké množství českých stavů, 27 jich bylo surově popraveno 21. června 1621 na Staroměstském náměstí. Někteří byli popraveni v Brně a někdo v Hranicích na Moravě.

8. dubna 1861 byl vydán Protestantský patent. Evangeličtí byli rozděleni na AV církev (augšpurskou) neboli lutherskou a na HV (helvetickou-švýcarskou). Rozdělení bylo podle obcí. Aby se to lépe počítalo. Byla uměle vytvořena nevraživost mezi AV a HV církvemi.

V červenci 1914, vypukla první světová válka. Koncem r. 1916 to vypadalo tak, že by válka měla již brzy skončit. Tak se církevní činitelé a mnozí faráři velmi angažovali, jezdili do Prahy, aby připravili dobrou půdu na sloučení církví. Tak by si to přál i Jan Amos Komenský. Také z Ratiboře tam jezdil farář Čeněk Dvořák, můj dědeček a s ním ratibořský rodák Theodor Kalenda-farář v Šonově u Náchoda. Oba na tom hodně pracovali a těšili se na dobré časy v církvi. Dědeček si nechal aspoň lutherský předzpěv, což já velice oceňuji, protože v jiných kostelech, kde se to na začátku bohoslužeb nezpívá, vypadá to tak jako ustřížené. Theodor Kalenda se bohužel nedočkal úspěchů z jejich práce. Zemřel 23. srpna 1917 v Šonově. Církev se podařilo zachránit a dne 17. prosince 1918 byla ustanovena pod názvem Českobratrská církev evangelická jedna církev. Zahajovací synod se konal v Obecním domě v Praze.

Naděžda Zdeňka Dvořáková

Upálený

V roce 1963 se upálil vietnamský mnich Thich Quang Duc. Několik týdnů předtím se věnoval meditaci a poté rozeslal dopisy míru vládě, své komunitě a mnichům a sestrám, v nichž objasnil, proč dospěl k takovému rozhodnutí. – Jste-li motivováni láskou a ochotou pomoci druhým dosáhnout porozumění, může být i sebeobětování skutkem milosrdenství. Ježíš se nechal ukřižovat ze stejného důvodu, na Golgotu ho vedla touha probudit lidi a nastolit porozumění a soucit, aby lidstvo došlo spásy. Jste-li motivováni hněvem nebo diskriminací, i kdybyste jednali naprosto stejným způsobem, děláte opak. Také Gándhí vedl svou při s vládou země a šel tvrdě i proti Britům, veden soucitem a s vědomím, že jen poznání pravdy může osvobodit, dokonce i akt sebeobětování se stane skutkem milosrdenství.

Podobně hovořil i T. G. Masaryk – Motiv rozhoduje o mravnosti. Mnoho malých lidí na malých místech, kteří dělají malé věci, přetvoří tvář světa – říká africké přísloví. Oběť má cenu pouze tím, co zhodnocuje, čemu slouží, zač je přinášena, a tak se dodnes skláníme před obětí Ježíše z Nazareta, Thich Quang Ducovou, obětí Jana Palacha i méně známého Jana Zajíce, které se staly posilou pro všechny v čase přetvářek a ponížení.

Odsouzení a upálení Mistra Jana Husa ovlivnilo chod evropských dějin směrem k světové reformaci. Proč byl vlastně rozsudek církve tak tvrdý? Ve spise O šesti bludích Hus vypočítává – První blud o stvoření: blázniví kněží praví, že oni kolikrát chtějí, tělo Boží tvoří (z hostie). Druhý blud jest o věření: že velí kněží věřit v Pannu Marii, ve svatě a v papeže ...Třetí blud je o hříchu odpustění, že by na vůli kněží bylo, komuž by chtěli hříchy odpustit ... Pátý je o klatbě, bludné je, když člověk věří, že to může opravdu škodit, když kněz nad ním vynese kletbu. Šestý je o svatokupectví.

Oběť ztrácí velikost, je-li už jen parodií nebo sebevraždou – napsal Antoine de Saint-Exupéry – Jsou ovšem také lhotejní lidé, ale jejich lhotejnost je otrlou formou beznaděje. Kameny na staveništi leží jen zdánlivě bez ladu a skladu, je-li však poblíž architekt, který má v mysli katedrálu ... – Každý, kdo začne přemýšlet, mění se v setbu, přátelé Malého prince, i ta nejvyprahlejší poušť přece skrývá studnu.

Jan Schwarz

Mnoho věřících neví, co je náboženství, mnoho nevěřících nemá tušení, co vlastně popírají; ale nejméně a nejpovrchněji chápou náboženství lidé indiferentní, lhotejní. Přivést je k tomu, aby o náboženství aspoň mysleli – to by, pane, bylo veliké misijnářství, a potřebnější, než jít kázat Negrům; ti věří po svém, ale věří.

Tomáš Garrigue Masaryk

Praha 1 nechala odstranit kámen připomínající Mariánský sloup

Po necelém měsíci odvezly pražské technické služby ze Staroměstského náměstí více než třítunový kámen, který na místo, kde do roku 1918 stál barokní sloup, ručně přivlekli na závěr mariánské pouti Prahou zastánci jeho obnovy. O odstranění rozhodl úřad městské části Praha 1. Kámen patří tvůrci repliky sloupu, sochaři Petru Váňovi, který na ní chce z tohoto bloku vytvořit sochu anděla.

Uplynulých 27 dní označil za výtvarný happening upozorňující na památku zničenou před sto lety protikatolícky naladěným davem. „Prožil jsem určitou euforii všech lidí, kteří se na tom podíleli a fandili tomu. Každé ráno se tam objevily nové květiny,“ popsal Petr Váňa, který Proglasu řekl, že zatím neví, kde kámen skončil. „Budu usilovat o postavení Mariánského sloupu,“ odpověděl se smíchem na otázku, zda se bude snažit o navrácení sochařského materiálu, aby mohl pokračovat v práci. „Pokud se o kámen majitel přihlásí, bude mu vydán po zaplacení nákladů spojených s odvezením kamene,“ uvedla mluvčí pražské Technické správy komunikací Barbora Lišková.

Odpůrci obnovy sloupu argumentují tím, že byl symbolem násilné rekatolizace českých zemí. Sloup strhl v roce 1918, krátce po vzniku samostatného Československa, dav lidí, podle nichž sloup poukazoval na habsburskou nadvládu.

Sloup vznikl za přispění císaře Ferdinanda III. Habsburského skutečně jako připomínka úspěšného odražení švédského obléhání Prahy. Nechybělo na něm ale ani alegorické zobrazení vítězství katolíků nad snahami o reformaci církve. Podle sochaře Petra Váni, který již asi 20 let pracuje s dalšími kolegy na kopii díla, by obnova sloupu představovala usmíření. Na Staroměstském náměstí totiž stojí mimo jiné od roku 1915 pomník náboženského reformátora mistra Jana Husa.

podle ČTK

Pozvání na VIII. Mezinárodní konferenci MORAVIAN

MORAVIAN Historicko-vlastivědná společnost ve dnech 21. - 23. září 2018 pořádá konferenci v Suchdole nad Odrou. Hlavní téma je Přínos Moravských bratří zemím a národům. Další témata: Johann Teltschik (1696 - 1764) Moravan působící v Anglii a Irsku, 275 let moravské misie mezi Mohykány. Připomeneme si také dalších 22 jubilujících Moravských bratří. V sérii referátů budou předneseny nové poznatky o Moravských bratřích, kteří na počátku 18. století odešli z Moravského Kravařska, aby obnovili Jednotu bratrskou v Herrnhutu - Ochranově a skrze ni se nesmazatelně zapsali do historie naší země. Chtěli bychom veřejnosti přiblížit jejich životní osudy. Seznam těchto Moravanů naleznete na www.moravian.cz

Vítány jsou referáty badatelů, kteří přispějí tématy, které rozmnoží poznání o době reformace a protireformace. Pořadatelé si však vyhražují právo odmítnout příspěvek, který nesouvisí s tématem konference. Zájemci, kteří chtějí přednést své referáty prosíme, aby své příspěvky s předstihem přihlásili a předem konzultovali na daniel.rican@seznam.cz

Moravian Historicko-vlastivědná společnost v Suchdole nad Odrou připravuje pro tyto dny zajímavý doprovodný program. V Muzeu Moravských bratří bude přístupna expozice o misijním díle Moravanů. Můžete shlédnout několik výstav, společně zasadíme strom - jabloň Schöner von Herrnhut, odhalíme několik pamětních desek v parku Moravských bratří, navštívíme Lesní kostel. Pozvánky s podrobným programem budou rozesílány v měsíci červenci. Podrobnosti o této akci naleznete i na www.moravian.cz

Daniel Říčan

Setkání žen tří zemí

SETKÁNÍ ŽEN 3 ZEMÍ, na kterých se od roku 2000 podílejí sestry z lutherské saské církve, polské reformované a polské lutherské církve a Češky z Církve československé husitské se letos koná v Praze od 20. do 24. června. Tématem je "Čas. Čas? Čas!" (Čas je Božím darem a hodnotou, která nás všechny provází. Přináší mnoho otázek. Čas utíká, nenechme ho utéci mezi prsty).

Účastnicemi jsou laičky i sestry farářky. Vzájemně si slouží pobožnostmi, přednáškami, informacemi a praktickým poznáváním svých církví.

Příští rok se setkání posune na saské území a v roce 2020 bude setkání v Polsku.

(naina)

I CYRILOMETODĚJSKÝ VELEHRAD ZANEDLOUHO PŘIPOMENE 100 LET OD VZNIKU ČESKOSLOVENSKA

4. a 5. červenec patří na Velehradě už po devatenáct let lidem dobré vůle. Sjíždějí se sem (nejen) ze všech koutů republiky, aby oslavili Den slovanských věrosvědů Cyrila a Metoděje. Zatímco 4. července organizátoři chystají bohatý program pro všechny věkové kategorie, 5. červenec patří Národní poutní mši svaté. Letos si na Velehradě navíc připomenou i 100. výročí české státnosti.

Součástí nabitého programu budou také hry, kvízy a soutěže pro malé i velké, dětská představení nebo interaktivní workshopy. Rodičům bude určen vzdělávací seminář. 100. výročí vzniku samostatného Československa připomene výstava 100 let katolické církve a republiky.

www.cirkev.cz

Pět let od povodní Diakonie ČCE sází na prevenci

Diakonie ČCE, významný poskytovatel sociálních služeb a humanitární pomoci, se dlouhodobě zapojuje do odstraňování následků humanitárních katastrof.

Při poslední velké povodni v ČR, která přesně před pěti lety zasáhla 930 obcí včetně velkých měst, Diakonie finančně pomohla 155 rodinám a na postižená místa vyslala téměř dvě stovky dobrovolníků.

Dnes Diakonie organizuje unikátní program „Odolná obec“, jehož cílem je připravit obce na mimořádné události.

Při povodních v květnu a červnu 2013 rozdělila Diakonie 4953000 Kč ze sbírek a příspěvků mezi 155 postižených rodin a domácností v Královéhradeckém a Ústeckém kraji. Do manuálního odklizení povodňových škod se zapojilo 184 dobrovolníků. Od prvních hodin povodně též fungovala krizová infolinka, která celkově odbavila 213 požadavků.

RADY PAMĚTNÍKŮ: ODKLIDIT VODĚ, CO JDE, A NEBREČET

Česká republika se nepotýká jen s velkými povodněmi. Různé menší přírodní katastrofy zasahují naši zemi každý rok. Jedná se o lokální bleskové povodně, ale i vichřice či dokonce tornáda. Živelním katastrofám se nevyhneme, ale můžeme jednat tak, aby jejich následky byly co nejmenší. Proto Diakonie spustila unikátní projekt Odolná obec. Jeho cílem je připravit obce a jejich obyvatele na mimořádné události. Co například doporučují lidé, kteří za sebou mají zkušenosti velkých povodní?

„Odklidit vodě, co odklidit jde, to je jedna věc. A druhá věc - když člověk vidí následky, tak nebrečet. Pokud nejde o život, tak všechny škody jdou nahradit,“ říká paní Edeltraut Hružová, jedna z obyvatel Křešic na Litoměřicku, které

povodně zasáhly obzvláště silně a opakovaně.

Unikátní rozhovory s pamětníky sledujte zde: povodne.diakonie.cz/rozhovory

ODOLNÁ OBEC JE TA, KTERÁ JE PŘIPRAVENÁ

Projekt Diakonie Odolná obec podporuje obce v tom, aby se na živelní katastrofy všestranně připravily. V Křešicích například Diakonie přispěla na dokončení revitalizace Zahořanského rybníka a podpořila také zpracování revize odtokových poměrů v obci.

V nedalekém Štětí zase místní sdružení dobrovolných hasičů obdrželo nové elektrocentrály, protipovodňové vaky, čerpadla a další technické vybavení. Součástí projektu, do něhož se dále zapojily obce Rudník či Plaňany, jsou i výukové programy na základních školách.

Projekt realizuje Středisko humanitární a rozvojové spolupráce Diakonie ČCE. To se věnuje také školení dobrovolníků, jež připravuje na pomoc při případných povodních v budoucnu.

Více na: www.odolnaobec.cz a www.povodne.diakonie.cz

O DIAKONII ČCE

Diakonie pomáhá tisícům lidí u nás i ve světě. Je druhou největší nestátní organizací, která v České republice poskytuje sociální, zdravotní a vzdělávací služby.

Na více než 130 místech v celé zemi pomáhá lidem v nepříznivých situacích. Podporuje rodiny s dětmi, provozuje nízkoprahové kluby, azylové domy, občanské poradny, zřizuje chráněná pracovní místa a pomáhá lidem s postižením, pečuje o seniory a doprovází umírající. Diakonie také organizuje humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci v zahraničí.

Kontakt: Pavel Hanych, hanych@diakonie.cz, tel. 608 880 579

POMOC MÁ MNOHO TVÁŘÍ

Inzerce

BYDLENÍ NA DOBŘÍŠI - k dlouhodobému pronájmu nabízíme od 1. 10. 2018 vilku (byt 5+1) se zahradou. Nabídka platí předně zájemcům o aktivní členství v místním sboru ČCE. Tel.: 603 578 108, e-mail: sammyhej@gmail.com.

č. 4

EVANGELICKÝ TÝDENÍK - KOSTNICKÉ JISKRY
Vydává Kostnická jednota
Redakce a administrace v Praze 2, Ječná 19, PSČ 120 00, tel.: 224 919 607, e-mail: ET.KJ@worldonline.cz
www.evangelickytydenik.cz
Celoroční předplatné 481 Kč, jednotlivé číslo 13 Kč. Č.ú.: 228961190/0300
Redaktorka: Helena Bastlová
Uveřejněné příspěvky nemusí vždy vyjadřovat stanoviska vydavatelů. Nevýžádané materiály redakce nevrací, ani neuschovává.
Tiskne Grafotechna
Distribuci provádí:
* Pro jednotlivce: Česká pošta, s.p. bezplatná infolinka České pošty 800 300 302
adresa pro písemný styk: Česká pošta oddělení periodického tisku Olšanská 9, 130 00 Praha 3
e-mail: postabo.prstc@cpost.cz
*Hromadné zásilky: A.L.L.Production s.r.o., Poděbradská 24, 190 00 Praha 9, tel.: 234092851
Registrační číslo MK ČR: E 365
ISSN 0139-505X

